

Koncepcia rozvoja, fungovania a riadenia Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti

Úvod

Vytvorenie Úradu vnímam ako skvelú príležitosť zintenzívniť boj s protispoločenskou činnosťou na Slovensku.

Mojou víziou rozvoja a fungovania Úradu je pre najbližšie obdobie masívny nárast počtu oznamovateľov protispoločenskej činnosti na Slovensku. Strategickým cieľom bude to, aby úroveň, kvalita a efektívnosť ochrany týchto oznamovateľov pôsobila účinne a preventívne na pokles resp. minimalizáciu korupcie a porušovania zákonov z dlhodobého hľadiska.

Dovolím si uviesť aspoň niektoré aspekty významné podľa mňa pre kreovanie Úradu.

1) Diferencovaný prístup k ochrane oznamovateľov

Vychádzajúc zo svojich osobných poznatkov, ako aj ďalších mne dostupných faktov a informácií, predpokladám v praktickom fungovaní Úradu neodkladnú potrebu zafinancovania resp. vyprofilovania minimálne týchto dvoch odlišných prístupov k ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti :

A) Oblasť štátnej správy, verejnej správy a samosprávy

Súčasný stav :

- oznamovatelia protispoločenskej činnosti v týchto organizáciách iba zriedkavo čelia vyslovene protiprávnym krokom zo strany svojich zamestnávateľov
- v týchto organizáciách spravidla existujú funkčné kontrolné a revízne mechanizmy
- činnosť tejto sféry je pod viac či menej účinnou kontrolou zo strany odborových organizácií
- zamestnanci v prípade konfliktu so zamestnávateľom majú možnosť získať účinnú podporu aj zo strany politických subjektov
- oznamovatelia sú často vystavení zhoršenej pracovnej atmosfére, čelia mobingu a bossingu

Podpora oznamovateľom :

- predovšetkým v rovine informácií resp. psychologickkej pomoci
- iba výnimočne zamestnávateľ bude postupovať v rozpore so zákonom
- súdne spory pri prepustení sú menej pravdepodobné
- predpokladám častú obranu oznamovateľa formou diskriminačnej žaloby
- existuje relatívne vysoká pravdepodobnosť dohody so zamestnávateľom

B) Súkromná sféra

- zamestnávateľa v súkromnom sektore nezriedka preferujú *de facto* pracovno-právnu likvidáciu sťažovateľa pred samotným riešením signalizovaného/oznamovaného problému
- zamestnanci sú konfrontovaní s účelovými, cielenými a nezriedka aj brutálnymi protiprávnymi praktikami
- účinná kontrola a podpora oznamovateľa zo strany odborových organizácií je nereálna
- v korelácii s ekonomickou silou týchto súkromných subjektov sa so stúpajúcim počtom zamestnancov primárne neformálne a neoficiálne praktiky rýchlo menia na právne profesionálne aktivity s podporou renomovaných právnych kancelárií
- využívajú sa vysoko sofistikované postupy zbavovania sa nepohodlných zamestnancov

Podpora oznamovateľom :

- predovšetkým budú odkázaní na kvalifikovanú právnu pomoc
- pracovnoprávne spory sú veľmi zdĺhavé a predstavujú vysoké finančné riziko
- zamestnávateľ nešetrí prostriedkami na vedenie resp. predlžovanie sporu
- urovanie sporu mediáciou je vhodnou alternatívou

V praktickej činnosti Úradu by som sa teda snažil o špecifický prístup k týmto dvom skupinám oznamovateľov, pretože dôležitou súčasťou účinnej ochrany oznamovateľa bude aj predikcia ďalších krokov a postupu zamestnávateľa. V štátnej a verejnej správe budú tieto kroky spravidla ľahšie čitateľné a ochrana oznamovateľa účinnejšia. V súkromnej sfére bude veľmi náročné ochrániť oznamovateľa pred represiami zo strany zamestnávateľa. Tieto subjekty vykazujú vo svojich postupoch typické črty a charakteristiky mafiánskej organizácie a fungovania. Vytvárajú si svoje vlastné pravidlá činnosti často za hranicou slovenských právnych predpisov, či zákonníka práce.

Predpokladám, že činnosť Úradu sa postupom času sústreďí na rastúci počet oznamovateľov zo súkromnej sféry, voči ktorým budú vedené veľmi intenzívne kroky zo strany ich zamestnávateľov. Základným predpokladom tohto nárastu však bude, aby ochrana chráneného oznamovateľa bola reálna a uveriteľná.

2) Regionálne aktivity a pôsobnosť

Sídlom Úradu je Bratislava, ktorá je vo výrazne asymetrickej pozícii voči ostatným regiónom a oblastiam Slovenska. Potenciálny oznamovateľ protispoločenskej činnosti však má značnú preferenciu osobnej diskkrétnej komunikácie o probléme, ktorý existuje u jeho zamestnávateľa, preto predpokladám v budúcom roku vytvorenie siedmich regionálnych centier v týchto mestách : Piešťany, Nové Mesto nad Váhom, Topoľčany, Zvolen, Ružomberok, Poprad a Košice.

Voľba týchto miest logicky súvisí s lokalizáciou pracovnoprávných súdov, pretože v mnohých prípadoch chránený oznamovateľ bude nútený využiť inštitút súdnej žaloby na svoju obranu prostredníctvom niektorého z príslušných ôsmich špecializovaných súdov. Aktívne by ponúkali alternatívny priestor pre mediáciu so zamestnávateľom. Regionálne centrum by mohol zastrešovať regionálny koordinátor s určitými mediátorskými schopnosťami resp. praxou. Toto by umožňovalo hneď v úvodnej fáze prípadné nekonfliktné vyriešenie a zamedzilo by eskalácii konfliktu medzi chráneným oznamovateľom a jeho zamestnávateľom.

Regionálne centrá okrem toho budú prirodzenými centrami pre podporu a komunikáciu s chránenými oznamovateľmi, ako aj pre zvýšenie informovanosti verejnosti o činnosti Úradu.

3) Informovanosť verejnosti

Okrem mnou vyššie navrhovaného regionálneho zviditeľnenia a pôsobenia mám pripravený aj koncept úvodnej informačnej kampane, ktorá by zásadným spôsobom zmenila úroveň informovanosti verejnosti o účele a zmysle chráneného oznamovania protispoločenskej činnosti. Z pochopiteľných dôvodov si ďalšie detaily ponechám pre osobné vypočutie.

Ako jeden zo sekundárnych vysoko účinných efektívnych spôsobov komunikácie s potenciálnymi oznamovateľmi protispoločenskej činnosti budem presadzovať úzku spoluprácu s odborovými zväzmi ako aj s Konfederáciou odborových zväzov.

Záver

Som si samozrejme plne vedomý toho, že niektoré body mojej koncepcie kreovania Úradu nie sú v súlade s už doteraz schválenými materiálmi a podkladmi, ktorými sa však v tejto fáze zámerne nechcem dať limitovať. Vo svojej koncepcii rozvoja, fungovania a riadenia Úradu preto napriek tomu počítam s niektorými neortodoxnými riešeniami, aby už po niekoľkých rokoch Úrad opodstatnenosť svojej existencie potvrdil tým, že prinesie na Slovensku zreteľný a významný pokles korupcie resp. protispoločenskej činnosti.

V Bratislave 7. mája 2019

Ir

